

Köszöntők

ICSŐ EMLÉKÜ
GRÖF SZÉCHENYI
ISTVÁNNAK POZSONYBAN
aprilis 27.én 1833-ban
kelt, s Pesten december
5.én 1841. módosított
végrendeletében ily intéz.
kedés foglalatik:

17-er. A pesti nemze-
ti casino társaságnak ajándékozok egy-két
száz aranyat (200 #) érő serleget, melyet ti
kedves barátim józansággal s im ezen felirással
késztetni ne terheltesetek: „Nem holt az
meg, ki honosinak emlékezetében él”:
olly jóros feltétel alatt, hogy minden esztén-
dőben tartassék ott egy részvényesi ebéd,
s akkor az én emlékezetemre ürittesék
ki az említett serleg, melly az akkori bo-
rok leg helyesbikével legyen meg s meg.
töltve. s.a.t.b.

NEMZETI CASINÓNAK
a fentebbi végrendeleti pontra 1861. évi
január hó 30-án hozott közgyűlési határozata:

„A megdicsőült nagy honfi
GRÖF SZÉCHENYI ISTVÁN EMLÉKE
minden évben lakomával ünnepeltessék meg.

SÁNDOR-PALOTA
BUDAPEST

Közel kétszáz évvel ezelőtt, 1827-ben Széchenyi István egy olyan közösséget hívott életre, amelyben a haza ügye iránt elkötelezett emberek együtt gondolkodtak a nemzet jövőjéről. A Nemzeti Casino a kor legnyitottabb szellemi és társadalmi tere volt: nemesek, polgárok, tudósok és vállalkozók találkozóhelye, ahol a közösségi felelősség és a nemzeti önszerveződés eszméje mindennapi gyakorlattá vált. Innen indultak azok a kezdeményezések, amelyek hidakat, utakat, iskolákat és intézményeket teremtettek; e falak között bontakozott ki a korabeli mecénatúra szelleme s vele együtt a magyar modernizáció alapjai.

Széchenyi István az alkotó akarat és a közjó iránti elhivatottság megtestesítője volt. Tetteivel bizonyította, miként állhat az elkötelezettség és a tehetség a hon szolgálatába. Életműve ma is azt üzeni: egy nemzet felemelkedése nem pusztán a hatalmi döntésekben, hanem a közösségek erejében, a tettekre váltott hazaszeretetben rejlik.

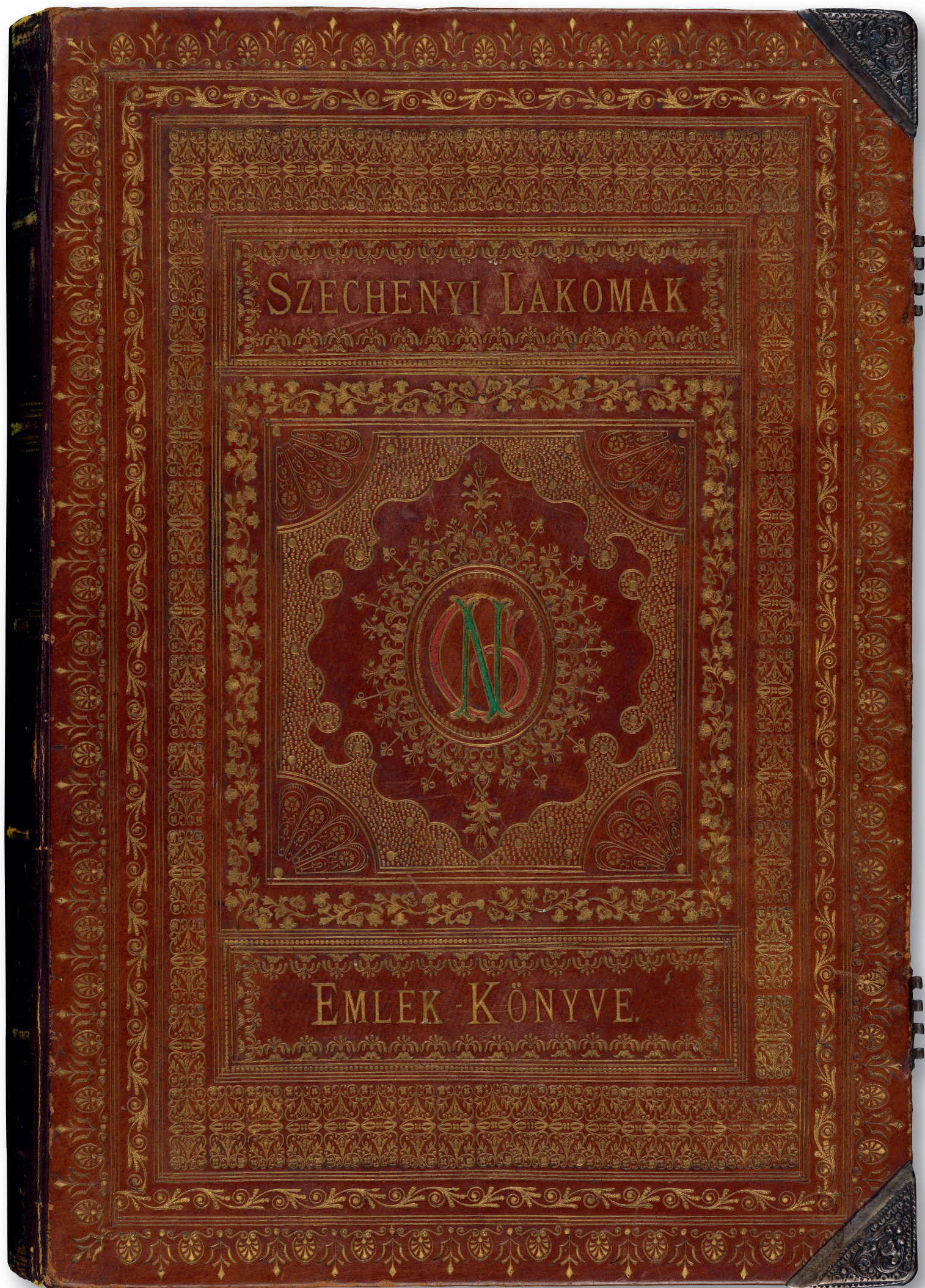
Munkám során nap mint nap találkozom e nemes szellemi örökséggel. A Sándor-palota tárgyalótermében függő festményről Széchenyi István tekintete őrködik felettünk, amikor a nemzet ügyeiről tanácskozunk – emlékeztetve arra, hogy a haza szolgálata szent kötelesség, s hogy döntéseinkben ott kell élnie e felelősségnek és a szilárd elvhűségnek.

Örömmel járultam hozzá e gondosan előkészített díszalbum megszületéséhez, amely a magyar tudomány évéhez méltón kapcsolódva őrzi a múlt nagyságát, és továbbadja a jövő iránt vállalt elhivatottság üzenetét. A méltató szavakban, amelyek egykor a Nemzeti Casino aranyserlege fölött elhangzottak, ma is ott él Széchenyi István iránymutató szelleme: a hit, hogy a tudás és a közösség ereje együtt emelheti magasra a nemzetet.

E kiadvány főhajtás a legnagyobb magyar hagyatéka előtt, s egyben felhívás is mindannyiunkhoz, hogy az összetartozás, a szolgálat és a közös felelősség jegyében őrizzük és gyarapítsuk mindazt, amit Széchenyi István megálmodott a hazának.

Dr. Sulyok Tamás

Széchenyi István és eszmetársai közüggé és a Magyar Tudományos Akadémia feladatává tették a magyar nyelv és kultúra ápolását, a tudomány és technológia fejlesztését. De nem csupán ennyit tettek. A reformkori magyar politika szereplői ugyanis felismerték, hogy nemzetpolitikai programjukat csak akkor tudják megvalósítani, ha a kultúra és a tudomány kiválóságait maguk mellé emelik a nemzet elitjébe.

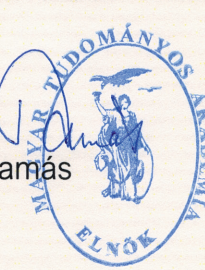
A reformkor nagyjai, élükön Széchenyivel még itt sem álltak meg. Az ő nemzedékük tett a legtöbbet a hazai polgárság s általa az ipar, a kereskedelem, a szállítás, az építés, a városfejlesztés és a környezetszabályozás hazai megerősödéséért. E réteg legtehetségesebb tagjai tulajdonosként, gazdálkodóként, kereskedőként vagyont és befolyást szereztek. Ez gyorsan elvezetett oda, hogy arisztokratáink, művészeink és tudósaink mellett polgárságunk élvonala is a nemzeti elit meghatározó tagjává vált. Ők együtt vészték át a szabadságharc utáni nehéz éveket, együtt érték el a kiegyezést, és együtt indították el Magyarországot azon a fejlődési pályán, amely máig meghatározza fizikai, politikai, szellemi arculatát és lelkületét.

A sorstragédiák mellett kiváló példákat ismerünk arra is, hogy milyen nagy dolgokra képes a magyar politikai, gazdasági, kulturális és tudományos elit együttes fellépése valamely ügy mellett. Előbbiek rendelkeznek a szabályozás jogával és az anyagi erőforrásokkal. Az Akadémián összpontosuló tudományos és kulturális erő fő küldetése, hogy a kutatások eredményezte tudást és technológiát a magyar társadalom, a vállalkozások, a gazdaság, az állam, végső soron az egész nemzet szolgálatába állítsa.

E kultúra fontos eleme a kapcsolatfelvétel, a kölcsönös tiszteletadás, a feltáró és megismerő párbeszéd. Szoros együttműködést kell kialakítani az együttes érték- és lehetőségteremtésre, a hagyományőrzésre, az alkotásra és az élményszerzésre, hogy ezen keresztül szolgálhassuk a társadalmat, megőrizhessük bizalmát, és elnyerhessük elismerését. Az elit feladata a példaadás is. Jó volna, ha ebben is együtt lépnénk Széchenyi nemzedékének nyomdokaiba.

A gróf Széchenyi István kezdeményezésére 1827-ben megalakult Nemzeti Casino (1830-ig Pesti Casino néven) az ország megújuló vezető rétegének kívánt olyan helyet biztosítani, ahol kötetlen körülmények között tudnak beszélgetni közérdekű dolgokról. A Casinót és az Akadémiát kezdettől fogva szoros kötelék kapcsolta össze, amit máig tanúsít az egyesület sajnálatos megszűntetése kapcsán Könyvtárunkhoz került, a második világháborúban elszenvedett súlyos károsodás ellenére is igen jelentős könyv- és folyóiratgyűjteménye.

Széchenyi és a Casino alapítói fenntartották az önzetlen adományozás hagyományát. Erre emlékeztet, hogy a Széchenyi végrendeletében a Casinóra hagyott aranyserleg az alapítóra való emlékezés mellett 1864-től elindította a serlegbeszéd sorozatát. A Casino tagjai a *Széchenyi Lakomák Emlék-Könyvébe*, vagyis abba a díszalbumba gyűjtötték össze ezeket a beszédeket, amelynek hasonmását a tisztelt Olvasó a kezében tartja.

Freund Tamás

Egy Széchenyi leszármazott ajánló sorai

A történelem sodrásában vannak olyan hagyományok, értékek és eszmék, amelyektúlmutatnak saját korukon. Ilyen a gróf Széchenyi István gondolatcsíráiból megszülető Serlegbeszéd.

A Serlegbeszéd nem pusztán egy ünnepi felszólalás. Jelentése, küldetése és méltósága épp abban állott, hogy mindig is a közösségért felelősséget vállaló polgárok gondolatait közvetítette. A célja az volt, hogy a nemzet értelmisége, gazdasági és közéleti szereplői közösen gondolkodjanak arról, hogyan lehet a haza ügyeit előmozdítani – nem önös érdekből, hanem a közjó szolgálatában.

Ezen könyv lapjain keresztül kirajzolódik, hogyan vált ez a hagyomány a magyar közélet lelkiismeretévé. A különféle korokban elhangzott beszédek tanúsítják: a Serlegbeszéd mindig reagált a jelen kérdéseire, legyen szó szabadságról, gazdasági fejlődésről, társadalmi igazságosságról vagy éppen a nemzeti önismeret kérdéséről.

Büszkeséggel és elfogultság nélkül emelhetem ki a Széchenyi, azaz a családom szerepét – s különösen gróf Széchenyi István – történelmi jelentőségét ebben a nemes küldetésben. A „legnagyobb magyar” nemcsak szóban, de tetteiben is példát mutatott arra, hogyan válik valaki igazán hasznára hazájának. Hidat épített nemcsak a Dunán, hanem társadalmi osztályok és eszmék között. Kaszinót alapított, nem a szórakozás, hanem a szellemi fejlődés és az építő párbeszéd céljával. Minden tettét az a mély meggyőződés vezérelte, hogy Magyarország jövője a közösség felelős gondolkodásán és cselekvésén múlik.

Van egy általam már korábban megfogalmazott gondolat, mely úgy gondolom tökéletesen lefesti gróf Széchenyi István személyiségét és az általa képviselt eszmeiséget a reformkor viharában;

„Az a búzakalász, mi maggal teli lehajtja fejét és szilárdan, csendben állja a szél fúvását. Amelyiknek azonban üres a kalásza emelt fejjel, harsányan lobog a szélben.”

A Serlegbeszédnek könyv épp ezt a szellemiséget hivatott megőrizni és továbbadni. Emlékeztet minket arra, hogy a közélet és szerepvállalás nem valamiféle távoli, másokra bízott ügy, hanem minden egyes állampolgár közös felelőssége. Úgy gondolom a társadalmi felelősségvállalás és alázatos munka a 21. században éppolyan időszerű, mint Széchenyi korában volt. Globális kihívások, gazdasági bizonytalanság, közösségi széthúzás közepette különösen nagy szükség van olyan fórumokra és hagyományokra, amelyek összekötnék, gondolkodásra ösztönöznek és közösségi cselekvésre sarkallnak.

Ezen kötet nemcsak történeti dokumentumgyűjtemény, egy Nagy Ember gondolat magvaiból kicsírázott és elindult vezérszál, hanem lelki iránytű is. Lapjai arra ösztönzik az olvasót: vegye ki a maga részét a nemzet sorának jobbításából, akár egy gondolattal, egy kezdeményezéssel, egy jó példával. Mert – ahogyan Széchenyi is vallotta – a haza ügye mindannyiunk ügye. És a változás mindig ott kezdődik, ahol valaki felelősséget vállal és mer cselekedni, ki mer állni.

Ajánlom ezt a könyvet mindazoknak, akik hisznek abban, hogy egy nemzet jövője a polgárai erkölcsi tartásán, szívjóságán, tudásán és közös akaratán múlik. A Serlegbeszédnek tanúsága ma is élő üzenet: a hazáért szólni, tenni, építeni nem múltó kötelesség, hanem időtálló becsület.

Széchenyi Krisztián

MTA

BICENTENARY
OF THE HUNGARIAN
ACADEMY
OF SCIENCES

